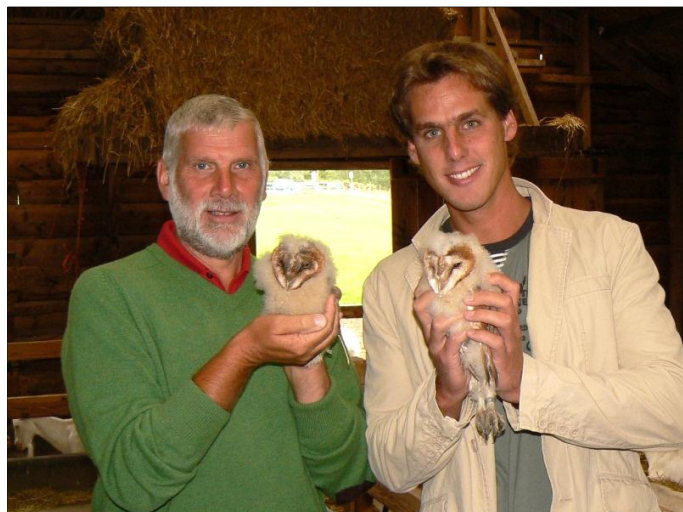

Nieuwsbrief Uilenwerkgroep Reeuwijk e.o.

Jaargang 1, Editie 1. 31 december 2013

Geachte nestkastbezitters,

Aan de vooravond van 2014 willen wij u hartelijk bedanken voor het feit dat u zich ook dit jaar weer heeft ingezet voor de bescherming van de steenuil en de kerkuil. Wij zijn degenen die de nestkasten maken, plaatsen, controleren en reinigen, maar dankzij uw zorg en aandacht voor uw erf brengt u uilen ertoe bij u te komen broeden. Ook het feit dat wij bij u welkom zijn op het erf, draagt daar toe bij. Velen van u geven aan enthousiast te zijn geworden over het wél en wee van met name de steenuil. In deze nieuwsbrief daarom een leuke anekdote, maar ook tips om uilen de winter door te helpen en op die manier voor uw erf te behouden of juist nog te verwelkomen. Veel plezier met het lezen van deze nieuwsbrief. Hopelijk kunnen wij u bij de nestkast controle in mei 2014 goed nieuws melden.

Wie zijn wij?

Guido van Paassen uit Waddinxveen (rechts op de foto) en Cees van der Starre uit Gouda zijn sinds 2008 actief met de bescherming van uilen in het gebied tussen Waddinxveen-Boskoop-Alphen aan den Rijn-Zwammerdam-Bodegraven en Gouda. Nadat er de eerste 3 jaar geen teken van leven in de ruim 60 geplaatste nestkasten was, vestigen kerk- en steenuilen zich vanaf 2011 plotseling 'en masse' in de nestkasten. In 2013 werden maar liefst 9 broedparen uilen geteld. Een kentering omdat er sinds jaren geen sprake meer is van een teruggang, maar een opkomst van de steenuil en de kerkuil.

Erfgenoot met uitwonende kinderen...

In de polder Tempel in Reeuwijk broedt sinds 3 jaar met succes een paartje steenuilen. De eigenaren van het erf zijn er trots op en koesteren hun erfgenoten. Temeer omdat er, na 3 jaar lief en leed van de uilen te hebben meebeleefd, een ware familiestamboon gereconstrueerd kan worden. Dit is mogelijk dankzij het feit dat in het kader van broedvogelonderzoek veel jonge uilen geringd worden in Nederland. Zo bleek uit ringgegevens dat het hoofd van de familie een

Ma steenuil. Als bliken konden doden.

in 2010 in Streefkerk geringd vrouwtje is. Waar de vader van het gezin vandaan komt, is onduidelijk. Hij heeft een ringloze jeugd gehad. Pa maakt zichzelf bij de nestkastcontroles bovendien altijd snel uit de voeten/veren. Ze doen het niet onverdienstelijk want het stel heeft inmiddels al 10 jonge uilskuikens met succes laten uitvliegen. In 2012 en 2013 zijn zelfs al 2 vrouwelijke nakomelingen van dit stel in respectievelijk Schipluiden en Zwammerdam terug gemeld. Zij waren daar inmiddels zelf ook succesvol tot broeden gekomen. Een teken dat de populatie uit het Reeuwijkse ook de populatie in andere delen van de provincie van vers bloed voorziet.

Links: als steenuilskuiken (juni 2012)

Rechts als jong volwassen broedend vrouwtje (juni 2013)

Gevarieerd prooiaanbod is essentieel.... JUIST NU HET WINTER WORDT....!

In voorjaar en zomer is er doorgaans voldoende te eten op de meeste erven. De steenuil houdt het in die periode vooral op muizen en jonge vogels. Kortom: eiwitrijk voedsel waarmee in het voorjaar (april-juni) de eileg en het groot brengen van de jongen wordt verzorgd. Hieronder enkele voorbeelden van prooien die we de afgelopen jaren in de Reeuwijkse nestkast hebben teruggevonden.

Met de klok mee: familie (!) veldmuis, familie veenmol, jonge spreeuw en jonge woelrat. In het midden het residu: een overwegend bruine braakbal van zo'n 3 cm waarin vaak ook nog de schildjes van kevers zijn terug te vinden.

In tegenstelling tot wat sommigen denken, leeft de steenuil dus zeker niet uitsluitend van muizen. Naast bovenstaande 'gerechten' staan er ook ratten, kevers, wormen (heel veel wormen) en (nacht-) vlinders, kikkers en salamanders op het menu.

Het lijkt er desalniettemin op dat het jaarrond beschikbaar zijn van muizen én de aanwezigheid van regenwormen in intensief begraasd grasland 2 van de kritische succesfactoren zijn voor het standhouden van steenuilterritoria. Op alle locaties waar steenuilen tot broeden komen in Reeuwijk en omgeving, wordt namelijk aan deze 2 voorwaarden voldaan.

Een ideaal steenuilen erf. Openheid (intensief begraasd grasland met wormen) en opgaande beplanting (met zangvogels en grote insecten) wisselen elkaar hier af. Diverse afrasteringen dienen als post voor de muizenjacht. Even verderop is een paardenstal als uitwijkmogelijkheid voor de muizenjacht in geval van zware sneeuwval (zie inzet).

Om een steenuil-territorium te behouden, is juist ook de beschikbaarheid van prooi in de winterperiode van belang. U kunt hiervoor zorgen door de volgende, relatief eenvoudige maatregelen toe te passen.

- Maak een voedertafel voor zangvogels (die na sluitingstijd ook voor muizen onweerstaanbaar is)
- Laat een raam of luik open dat toegang tot de vaak muizenrijke schapen- of paardenstal of kippenschuur biedt. Een kleine ingang (8x10 cm) is vaak al genoeg. Zorg wel dat de uil ook altijd weer naar buiten kan voordat de dag aanbreekt.
- Laat de uil uw knaagdierenplaag voorkomen of bestrijden. Op één van onze broedlocaties hadden de uilen een rattenplaag in no-time onder controle. Laat het voor knaagdieren én uilen dodelijk (en kostbaar) rattengif zoveel mogelijk achterwege.
- Zorg ervoor dat uw schapen- of paardenweide kort (max 5 cm) begraasd de winter in gaat. Alleen in kort gras zijn steenuilen in staat om lopend prooien (vooral regenwormen, kevers en emelten) te vangen.
- Zorg dat in uw schapenweide voldoende zitposten (afrasteringspaaltjes) zijn voor de muizenjacht.

Om op de lange termijn het erf geschikt te maken voor bewoning door de steenuil, geldt voor veel erven dat omvangrijkere maatregelen noodzakelijk zijn. Deze vergen een grotere inspanning, maar zijn nodig om aan de randvoorwaarden te voldoen die steenuilen stellen aan hun habitat. In een volgende nieuwsbrief zullen we daar verder op in gaan.

Nieuws? Laat het ons weten!

In 2013 zijn er 8 paar steenuilen tot broeden gekomen in één van onze nestkasten. Tevens heeft 1 paar kerkuil een bekend territorium opnieuw bezet en 6 jongen grootgebracht. Onderstaand het verloop van het broedsucces van de afgelopen 5 jaar in ons werkgebied. Alles wijst er op dat zeker de steenuil bezig is met een stevige comeback.

Jaar	Aantal nestkasten	Broedpaar steenuil	Uitgevlogen jongen	Broedpaar kerkuil	Uitgevlogen jongen
2008-2010	20-60	0		0	0
2011	80	3	13	1*	10
2012	100	5	13	0	0
2013	120	8	19	1	6
2014	150**	?	?	?	?

* dit broedpaar kerkuil kwam in 2011 maar liefst twee keer succesvol tot broeden. Eénmaal 7 jongen (juli 2011) en éénmaal 3 jongen (december 2011)

** in zomer/najaar van 2013 zijn tussen Nieuwerbrug en Bodegraven 15 nestkasten voor steenuilen bijgeplaatst in samenwerking met de Uilenwerkgroep Driebruggen, Reeuwijkse Plassen e.o. In dat gebied is in die periode ook de aanwezigheid van 3 tot dan toe onbekende territoria van steenuilen vastgesteld. De verwachting is dat een groot deel van de in dat gebied geplaatste nestkasten in 2014 direct bezet zal worden.

Inmiddels hangen er van Waddinxveen tot Nieuwerbrug ruim 150 nestkasten!

Met de plaatsing van nog eens 30 nieuwe nestkasten in 2013 zijn de verwachtingen voor 2014 opnieuw hoog gespannen. Mocht u de aanwezigheid van uilen op uw erf opmerken, aarzel dan niet om contact op te nemen via één van onderstaande emailadressen. Als uw nestkast inmiddels (opnieuw) regelmatig bezocht wordt in voorbereiding op het nieuwe broedseizoen, horen wij dat maar al te graag.

Tenslotte verkrijgen wij graag informatie van mensen uit uw omgeving (onze ogen en oren in het veld) die de aanwezigheid van uilen op hun erf vermoeden. Niet zelden komt uit dergelijke waarnemingen een succesvol broedpaar voort. Mits uiteraard tijdig een nestkast kan worden geplaatst.

Met vriendelijke groet en tot in het nieuwe jaar!

Guido van Paassen en Cees van der Starre

guidovanpaassen@hotmail.com of cencvanderstarre@kpnplanet.nl